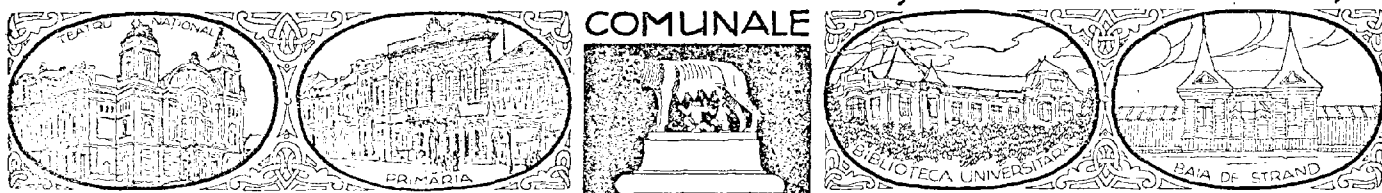

ADMINISTRAȚIA

FOAIE SPECIALĂ PENTRU INTERESELE SOCIALE FINANCIARE ȘI CULTURALE ALE ADMINISTRAȚIEI

BIROUL REDACȚIEI:

STR. COGĂLNICEANU 4, ETAJ I. TELEF. 2-38

REDACTOR RESPONZABIL:

Dr. E. A. DANDEA

ABONAMENT:

PE UN AN 75 LEI, PE JUM. AN 40 LEI, UN NUMĂR 4 LEI

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ
EPRODUCEREA FĂRĂ ARĂTAREA ISVORULUI
E INTERZISĂ

PARTEA OFICIALĂ TOTUȘI SE POATE RE-
PRODUCE FĂRĂ NICI O RESTRICȚIUNE

Ordonarea gospodăriei orășenești.

Conferință ținută la a II-a adunare generală a Uniunii Orașelor Române, care a avut loc în București, la 18 Octombrie 1922, după serbările încoronării M. M. L. Regele Ferdinand și Regina Maria

de E. A. Dandea, consilier comunal Cluj,
Secretar al Uniunii Orașelor Române.

(Urmare.)

Orașele vor suplini și întregi măsurile statului pentru dezvoltarea industriei, căci între conducătorii orașelor, de sigur, nu va fi unul, care să aibă ceva de spus contra prosperării întreprinderilor private, care măresc bogăția comunei, averea națională și capitalul acumulat la singuratici. Inșă cu atât mai puțin se poate lipsi comuna de conducerea în regie a uzinelor de interes public și cu caracter de monopol. Venitul lor ușurează mai mult povara impozitelor. Abateri dela acest principiu ar trebui să nu se admită, decât în cazuri cu totul excepționale, când nu este posibilitate de a face altfel.

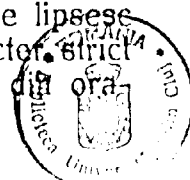
Nu e serioasă, ci numai comodă, scuza, că întreprinderile de stat sau comunale nu s'au adevărit destul de lucrative; dacă în multe cazuri de fapt așa e, împrejurarea aceasta nu e motiv ca statul sau comuna să nu-și creadă, sau chiar nici să nu conducă întreprinderile de interes public existente în regie ci, fiecare om de inimă va căuta, ca să învețe cum trebuie înlăturată din conducerea lor indiferența și comoditatea orientată și cum vor trebui administrate așa ca prin organizație practică și comercială, simplificare și, în consecință efținirea organizației lor, să fie prin veniturile produse spre ușurarea sarcinilor publice.

Că o întreprindere în regie proprie nu trebuie să fie mai desavantajoasă pentru comună decât dacă acea întreprindere e concesionată, se poate dovedi prin următoarele exemple. Întreprinderea de afișaj a orașului Cluj a fost concesionată cu o chirie de 250 coroane anual. Administrația română a ridicat chiria acestei întreprinderi la 500 Lei lunar, până în anul curent, când din luna Aprilie s'a luat în regie proprie. De atunci acea a adus comunei până în luna Septembrie 15.000 Lei profit net, după achitarea tuturor speselor de personal și material, și după ce s'a făcut investiții noi de 10.000 Lei. Așa că venitul acestei întreprinderi s'a urcat nu mai puțin ca cu 800% prin faptul că s'a luat în regie proprie.

Un alt exemplu. Clujul cheltuia la 200.000 Lei anual cu tipărirea și publicarea în presa locală a diferitelor regulamente și ordonanțe. Din Ianuarie a. c. orașul a întemeiat pentru publicațiunile sale gazeta sa oficială numită «Administrația», unde se publică tot ce Primăria are de comunicat cetățenilor și în care se tratează și chestiuni administrative generale și locale. Prin acest mijloc cheltuielile de 200.000 Lei s'au redus sub 30.000 Lei.

Ar contribui în măsură simțitoare la ordonarea gospodăriei comunale *reglementarea creditelor*.

Intr'adevăr în ce privește dezvoltarea orașelor noastre suntem încă într'un stadiu așa de primitiv față de apus, încât necesitățile lor de credit nu se pot evalua nici măcar aproximativ. În multe orașe mari ne lipsesc instituții de cerință primară cu caracter strict sanitar, care în apus nu lipsesc nici din orașele mici.

În cea mai perfectă gospodărie, totuși se întâmplă adesea, că în avântul de dezvoltare al orașelor să se ivească necesități, care nu se pot satisface decât prin contractare de împrumuturi. Însă o comună cu gospodărie ordonată nu trebuie să contracteze împrumuturi decât pentru investire necesară pentru prosperarea comunei și de folos pentru comunitate — în proporție cu sacrificiul adus — nu numai în prezent ci și în viitor cel puțin atâta timp, până când se amortizează împrumutul. Împrumuturile în scopul investițiilor productive trebuie să se amortizeze conform principiilor unei întreprinderi bine administrate, adică cel mult în timpul de folosință a întreprinderii, având în vedere pierderea de valoare, susținerea și inovațiile necesare.

Mai în toate țările s'a recunoscut importanța pentru stat a unei gospodării comunale bineordonate și influența creditului asupra acestora. De aceea în Anglia, Franța și Germania chiar statul pășește ca creditor solid, lucru ce ar fi de dorit și la noi.

Cea mai importantă și mai interesantă instituție pentru credite comunale este „*Société de Crédit Communal*” din Bruxelles, fondată în baza unui decret Regal în anul 1860, din inițiativa statului, care a sprijinit-o și o sprijinește călduros și azi. Cu toate că această instituție a avut succes extraordinar și s'a dovedit foarte potrivită întru rezolvarea scopului ei, totuși nu s'a aflat încă nici un stat care să imiteze această organizație. Avantajul organizației acestei instituții constă în aceea, că orașele belgiene pentru acoperirea necesităților lor de credit se pot folosi de instituție în așa fel, că cu ocaziunea contractării fiecărui împrumut sunt obligate a ridica un împrumut care trece cu 5% peste împrumutul de fapt necesar, care plus de 5% se plasează în acțiunile institutului. Prin aceasta fiecare oraș prin ridicarea împrumutului devine deodată până la $\frac{1}{20}$ parte din suma împrumutată și acționar al instituției și astfel se bucură și de câștigul realizat de ea. Instituțiunea acordă orașelor împrumuturi pe 66 ani, iar conform statutului mai nou, dela 1881, și pe 33 ani, dela 1901 și pe 10 ani; în baza, acestor împrumuturi pe lângă contragerea lor din timp în timp și în sume rotunde, emite obligațiuni.

Dela înființarea acestei instituțiuni statul nu a încetat a urmări cu cea mai mare atenție dezvoltarea ei, și a face totul nu numai în direcția aceia ca cu orașele și satele să se poată folosi cât mai ușor de împrumuturi, ci și în intere-

sul circulației obligațiunilor, întrucât le-a coordonat obligațiunilor de stat și prin mai multe ordinațiuni ministeriale le-a recomandat în modul cel mai călduros pentru plasare de capital, deopotrivă cu cele ale statului, tuturor fundațiunilor și comunelor.

Etalonul obligațiunilor emise este mai scăzut cu o anumită cotă decât cel al împrumuturilor acordate. Din aceasta, precum și din părțile de anuitate plătite la început ca spese administrative, rezulta câștigul instituției, care se folosește parte pentru mărirea rezervelor, parte pentru plățirea dividendelor ce le revine orașelor ca acționari.

Importanța acestei instituțiuni belgiene este deosebită prin aceea, că pe terenul creditului comunal, este unica organizație, care a luat ființă prin conlucrarea orașelor, singure acționari și care ca atare a corespuns chemării în măsura cea mai perfectă.

Ar fi bine ca Uniunea noastră să studieze mai de aproape structura și modul de funcționare a acestei instituții și să inițieze înființarea unui asemenea așezământ, atât de necesar pentru noi. Dacă nu s'ar putea obține concursul statului pentru înființarea unei asemenea instituții, Uniunea totuși ar trebui să facă tot posibilul pentru înființarea unei organizații centrale pentru satisfacerea nevoilor de credit ale membrilor ei. O formă pentru realizarea acestui scop ar fi propunerea fostului guvernor al Băncii statului Rus la Chișinău dl Tiutiuroff, care constă, după expunerea numitului financiar de renume, în următoarele *):

I. Pentru vânzare se emit 2,000.000 de bilete cu prețul de 50 lei (sau 4,000.000 de bilete à 25 lei) în total pe suma de 100,000.000 lei, cari se împart la 1.000 de serii, având No. 1—1.000, compuse fiecare din 2.000 de bilete, având No. 1—2.000.

II. După vânzarea biletelor primei serii, se va emite a doua mie de serii cu No. 1.001—2.000, compuse tot din 2.000 de bilete fiecare cu No. 2.001—3.000 ș. a. m. d., și în fine a șeasa mie de serii cu No. 5.001—6.000, așa că suma întreagă a împrumutului va fi de 600.000.000 lei, însă guvernul are dreptul a întrerupe emiterea împrumutului după orice mie de serii.

III. Numerele tuturor seriilor emise se pun într-o singură roată de tragere așa că biletele acestor serii vor participa la fel toate la toate tragerile câștigurilor și amortizării,

*) «Basarabia Economică» Nr. 3 din 1919.

iar cele 1000 de numere a biletelor comune petru toate seriile, se vor afla în o altă roată mai mică.

IV. Termenul împrumuturilor e fixat, la 40 ani, începând cu 1 Ianuarie 1923.

V. Tragerile amortizării se vor începe în anul 1931, așa că anual la 2 Ianuarie, în res-timp de 32 ani biletele se vor amortiza în cantitate de 30 serii întregi la fiecare serie de 500 și în al 33-lea din 40 serii.

VI. Asupra biletelor se calculează cu începerea dela 1 Ianuarie 1923, 3 la sută din pro-cente compuse, cari se vor achita împreună cu valoarea nominală a biletelor imediat după eșirea lor din tragerea amortizării. Valoarea unui bilet cu procentele compuse va fi:

Tragerile				Suma				Tragerile				Suma				Tragerile				Suma			
No.	Anul	Lei	Bani	No.	Anul	Lei	Bani	No.	Anul	Lei	Bani	No.	Anul	Lei	Bani	No.	Anul	Lei	Bani	No.	Anul	Lei	Bani
1	1931	63	34	12	1942	87	68	23	1953	121	38												
2	1932	65	24	13	1943	90	31	24	1954	125	03												
3	1933	67	20	14	1944	93	02	25	1955	128	78												
4	1934	69	21	15	1945	95	81	26	1956	132	64												
5	1935	71	29	16	1946	98	69	27	1957	136	62												
6	1936	73	43	17	1947	101	65	28	1958	140	72												
7	1937	75	63	18	1948	104	70	29	1959	144	94												
8	1938	77	90	19	1949	107	85	30	1960	149	29												
9	1939	80	24	20	1950	111	08	31	1961	153	77												
10	1940	82	65	21	1951	114	41	32	1962	158	38												
11	1941	85	13	22	1952	117	85	33	1963	163	14												

VII. La fiecare mie de serii emise se vor efectua anual două trageri semestriale cu câștiguri, așa că după emiterea primei mii de serii vor fi anual 2 trageri, după emiterea celei a doua mii de serii 4 trageri ș. a. m. d. și în fine după emiterea a tuturor 6000 de serii tragerile câștigurilor se vor efectua în fiecare lună.

La fiecare tragere vor eși la sorți câștiguri cu valori dela 500 până la 100.000 lei, cari se vor achita după două luni, socotind dela ziua tragerii.

VIII. Câștigurile mari dela 1.000 până la 100.000 lei se vor sorți, extrăgând din amândouă roatele numerele seriilor și a biletelor, în decursul primilor 20 de ani pe suma de 1,000.000 lei, și în decursul ultimilor 20 de ani pe suma de 500.000 lei în fiecare tragere, după cum urmează:

Valoarea	In anii 1—20		In anii 21—40	
	Cantitatea	Suma	Cantitatea	Suma
100.000	2	200.000	1	100.000
50.000	2	100.000	1	50.000
25.000	4	100.000	2	50.000
10.000	10	100.000	5	50.000
5.000	20	100.000	10	50.000
2.000	80	200.000	40	100.000
1.000	200	200.000	100	100.000
Total:	318	1,000.000	159	500.000

În felul acesta pentru fiecare mie de serii emise se vor asigna pentru câștiguri mari în primii 20 de ani câte 2,000,000 de lei și în ultimii 20 de ani câte un milion de lei anual.

Biletele eșite la sorți cu câștiguri mari nu se socot ca amortizate și numerele lor, extrase din amândouă roatele se vor pune înapoi în roți.

IX. Câștigurile mici, de 500 de lei, vor eși la sorți, extrăgând în fiecare tragere numai la 2 Ianuarie și 1 Iulie din roata mică cu numerele biletelor un singur număr, și atunci toate biletele tuturor seriilor emise și celor încă neamortizate, cari poartă numărul extras, câștigă câte 500 de lei fiecare.

Așa că până la 1931 pentru fiecare mie de serii emise vor cădea anual 2.000 de câștiguri mici în suma de 1,000.000 de lei, și în urmă cantitatea acestor câștiguri se va micșora anual la 60 de bucăți, în măsură cu amortizarea anuală de câte 30 de serii a biletelor.

Biletele eșite la sorți cu câștiguri de 500 de lei se socot pe deplin amortizate și numerele lor, extrase din roata mică, nu se pun înapoi în roată.

X. În anul curent, 1922, bilete se vor vinde pe prețul nominal de 50 de lei, însă, cu începere dela 1 Ianuarie 1923 asupra acestui preț se vor adăoga și 30% calculate lunar, socotind luna începută ca plină.

Împrumutul achitat ar fi o operațiune asemănătoare cu asigurarea mixtă a vieții, dar are avantajii mai mari, pe cari dl Tiutiuroff le precizează astfel:

Primirea după un termen anumit a capitalului asigurat, care se calculează, în general mai puțin decât cu 20%, corespunde primirii, după tragerea amortizării, a valorii biletului, calculate cu 30%; iar câștigul la asigurare provenind numai din cauza morței asiguratului.

lui, corespunde câștigurilor împrumutului, cari nu pretind moartea nimănui și sunt mult mai mari, decât capitalul asigurat, care după premiu de 50 lei, plătit o singură dată deținătorul poliței le-ar putea primi în urma morții persoanei asigurate.

Împrumutul de economie este mai ieftin și mai convenabil decât renta, încă și din cauza că biletele lui sunt fără cupoane, așa că cu biletele, cari nu vor câștiga nu va fi nici un fel de cheltueli și osteneli, fiind chiar amortizate în ultima trageră, pe când pentru renta, în asemenea condițiuni, ar trebui să se achite pentru fie care bilet 80 cupoane semestriale.

Afară de aceasta este foarte ușor să se ajungă și la o reducere de cheltueli la înfăptuirea emisiunii împrumutului.

Biletele cu câștigul adeseori se emit cu un curs mai urcat asupra prețului lor nominal, de exemplu: biletele împrumutului cu câștiguri a băncii nobilimii ruse au fost emise cu 180 pro 100, însă aplicarea acestui principiu privitor la împrumutul de economie, ca la un împrumut popular, nu se admite.

Având în vedere, că la emiterea acestui împrumut interesul publicului va cere ca la vânzarea biletelor, afară de bănci și de alte instituțiuni financiare, să fie invitate cât mai mult persoane din cele mai apropiate de populațiune, ar fi just să se adauge la prețul biletelor un mic supliment de $\frac{1}{2}\%$ pentru a recompensa pe vânzători, și atunci o parte din cheltueli pentru răspândirea împrumutului va trece din budget asupra cumpărătorilor.

După planul lichidării împrumutului de economie emis al pari, în decursul primilor 8 ani, până ce nu vor fi tragerile amortizării va trebui să se plătească numai câștigurile, cari se evaluează la 30% din suma împrumutului. Așa fiind, în timpurile grele, când se simte mai aspră necesitatea de bani, încărcarea budgetului va fi minimală, și numai după 8 ani, când se vor ivi rezultatele împrumutului contractat, plățile se vor mări paralel cu desvoltarea efectelor sale productive.

Apoi biletele împrumutului de economie cu câștig vor fi valori din cele mai convenabile pentru imobilizarea depunerilor la casele de economie. Astfel în Rusia, când în 1915 proiectul acestui împrumut a fost aprobat de comitetul superior de finanțe, emisiunea lui a fost considerată ca cea mai potrivită în momentul lichidării războiului, când țara revenind la viața normală, ar fi putut izbucni un pericol pentru casele de economie prin marele reflux al banilor cari în cantități foarte mari sa'u grămadit în timpul războiului (Raporturile caselor de economie ale statului, Iunie 1916).

Aceasta emitere precum și orice altă operațiune financiară pentru contractări de împrumuturi pentru orașe (emiterea de obligațiuni, împrumuturi hypothecare s. a.) ar putea-o bine executa, cu ajutorul morali și prin propaganda orașelor, o instituție financiară a orașelor.

Între întreprinderile comunale mai nouă e mai populară în străinătate «Cassa de păstrare comunală» care asigură venituri considerabile comunităților. La noi dupăcât știu există numai una singură în Satu-Mare. Dacă s'ar înființa în mai multe orașe și s'ar pune în relații cu un centru care s'ar înființa, cred, că ar da și la noi rezultate frumoase.

În special orașele ardelenne situate în apropierea câmpurilor de gaz așteaptă un mare avânt în dezvoltarea pe care ar putea-o lua prin *concesionarea lor a gazului metan*. Ele au cerut rezolvarea chestiunii până acum la toate guvernele, fără nici un rezultat însă obiectându-se anumite piedeci juridice.

Orașele fiind tratate de cătră stat ca niște copii mășteri, sunt silite a căuta în întreprinderi private, fără nici un sprijin mijloace de existență financiară între astfel, de împrejurări, *întreprinderi* de hoteluri, băi, grădinaritul și legumăritul, înființate unde se simte lipsa lor, contribue nu numai la ridicarea nivelului cultural-igienic sau la ieftinirea pieței, dar, conduse rațional, ar crea toate, și nouă izvoare de venit pentru comună, fără o împovărare a cetățenilor.

(Stăruitul va urma.)

Cele mai bune
Cele mai frumoase
Cele mai ieftine

cărți, hârtie, art. de scris
la librăria

Könyv-, papir-,
LEPAGE
könyvkereskedésében

legjobb
legszebb
legolcsóbb

irószer a

CLUJ, Piața Unirii

Autonomia comunală.

Administrațiile Comunale de azi, lasă mult de dorit, aceasta datorită în mare parte sistemului nostru politic, care a început să fie înțeles de toți că nu mai poate corespunde vremurilor în care trăim.

Pentru aceasta, guvernatorii noștri, s'au gândit să îndrepte o stare de fapt, care nu mai poate fi tolerată, dând autonomia Comunelor și scoaterea lor de sub influența politice.

Nu cunosc proiectul de lege al acestei autonomii, ce urmează să fie adus în discuția parlamentului, totuși am credința că are multe lacune și iată pentru ce: cu întocmirea proiectului au fost însărcinați magistrați, membri de ai parlamentului, directori de prin diferite ministere etc. și s'a omis de a se consulta actualii primari, cari singuri cunosc nevoile comunelor.

Să admitem că, chemarea primarilor la centru, n'ar fi fost potrivită, căci poate s'ar fi stingherit anume interese de ordin public, dar se putea cere acestora memorii, din care domnii din comisiune ar fi tras foarte multe foloase, căci să nu fie cu supărare dar ori cât de bun magistrat, parlamentar, director ar fi cineva, nu poate să aibă cunoștințe suficiente, bazate pe experiență, condițiune esențială pentru a putea alcătui o lege, de importanța celei de care vorbim aci.

Este bine, că dela început, să se jaloneze definitiv drumul, pe care se vor călăuzi administrațiile Comunale pe viitor, dând posibilitatea fiecărei comuni să meargă pe calea propășirii, în raport cu situația sa socială, economică, geografică, politică etc., iar primarul să fie liber de încâtușerile lăaturalnice de ordin politic sau alt ordin, căci numai așa se va avea o gospodărie sănătoasă și demnă.

Timp a mai rămas puțin până la prezentarea în parlament a legii și deci comisiunile ar trebui să ceară relațiuni primarilor, măcar acum, dacă n'au făcut-o mai demult, și se va căpăta un material bogat în alcătuirea acestei importante legi.

Altfel, însemnează a se lua jumătăți de măsuri, iar viitoarele legi s'ar potrivi intereselor Comunelor întocmai cum se potrivește o haină strimță unui trup uriaș.

Ioan Focșa,
Secretar general Primăria Constanța.

Chestiunea construcțiilor.

Biroul de studii a orașului Cluj a redactat un anteproiect, care contemplează crearea unui fond comunal din care să se acoarde împrumuturi eștine cu amortizare. În acest scop s'ar percepe un impozit unic (odată pentru totdeauna) progresiv după camerele deținute de particulari, la comercianți după chirie, la întreprinderi după venitul curat.

O anchetă la Camera de industrie s'a ocupat în 18 Noembrie cu acel proiect. Discuția a deviat și s'a înăbușit în fraze goale, cerând autonomie și spunând oratorii, că nu au încredere în administrația actuală (românească) — ori ce ar face. Aceasta fiind-că nu a fost nimeni invitat din partea orașului, deci nici nu a fost nimeni cine să arate onoratei consfătuiri starea faptică; așa s'a propus acolo, că proiectul nici să nu se desbată, fiind absolut impropriu scopului. Trei zile mai târziu s'a repetat ancheta în prezența Dlui Primar și a consilierului financiar. Se înțelege nu s'a mai auzit nici o învinuire a administrației, ba s'au exprimat „sincere” mulțumiri și recunoștință pentru munca depusă.

În meritul cauzei s'au adus excepțiuni de Dl Dr. Blaga, că contribuțiunea proiectată nu ar fi constituțională, conform constituției din vechiul Regat. Sa lămurit Dsa, că la noi în baza Decretelor f. Consiliul Dirigent se administrează în baza art. de lege XXI și XXII din 1886. Excepția că fondul nu s'ar putea înregistra s'a repus prin prezentarea unei asemenea înregistrări, făcută la 1868 și apoi din nou la 1913. La excepția că nu ar fi destul de mare suma ce încurge, sa răspuns, că fondul s'ar mări prin depunerile banilor comunei și orfanali, apoi prin credite de către stat și escomptări la Banca Națională. Peste tot nu e motiv, că dacă nu pot face locuințe pentru 10.000 locuitori, să nu faci nici pentru 500. Tot aceasta se poate opune și la excepțiunea greutăților extraordinare de a edifica azi: mai bine puțin de cât nimic. Singura excepțiune serioasă a fost cea, că cetățenii sunt deja prea împovorați ca se mai poată suporta și această contribuție, de și e numai odată pentru totdeauna.

S'a propus din aceasta a doua consfătuire, — contrar cu prima — ca să se exmită o comisiune unde să fie reprezentați toți interesații, care sub conducerea redactorului anteproiectului, în baza aceluia și a orice alte măsuri ce se vor vedea necesare, să elaboreze un proiect.

Așa de schimbăcios e „poporul” ...

Expunere de motive

la anteproiectul de regulament pentru crearea unui fond de construcții în orașul Cluj.

Starea faptică desolată în chestia locuințelor, motivele ei multiple, cât și consecințele ei dezastruoase sunt în vederea noastră a tuturor. Așa motivarea proiectului, care mi-am luat voie să-l prezint o rezumez numai în următoarele:

Desvoltarea capitalismului a făcut, ca *proprietarul de casă e azi și el întreprinzător, locuințele marfă* prea cerută de consumanții — chiriași. Capitalistul nu mai consideră averea sa de investire, ci caută să scoată din edificiu profit de capital rulant, ca și din alte întreprinderi. Se vede clar această tendință la locuințele în case noi, unde legea nu împedecă pe proprietar în stabilirea liberă a chiriei. Și după cum au avut rezultate contrarii celor dorite maximele la celelalte mărfuri, apariția aceasta a trebuit să se producă și la locuințe. Oficiile de încartirare sau dovedit și se dovedesc zilnic de ceva mai mult ca inutil. Mijloacele materiale, cari le-au consumat ele, ameliorau mai cu succes și real criza de locuințe, dacă se foloseau pentru construcții; în acest caz și cetățenii erau scutiți de șicane, iar statul avea mai puțin cu o autoritate compromisă.

După cum la celelalte mărfuri lipsa de oferte se poate sana, — nu prin maximări, ci — *numai prin potentarea producției*, tot acela e cazul și cu locuințele. Deși nu singură, dar una dintre cele mai mari piedeci ale producției de locuințe este *lipsa de capital eficient pentru construcție*.

Motivele sociale și economice ale acestui fapt sunt prea cunoscute, ca se mai insistă asupra lor. Tot așa insuportabilitatea stării de azi, din toate punctele de vedere; a delătura toate neajunsurile, trece peste puterile unei autorități locale. Totuși halul de azi nu se mai poate tolera, ceva trebuie făcut. *Incerările de până acum au eșuat în lipsa de bază financiară*. De astădată voim să cerem prima dată baza aceasta și apoi să dăm impuls eficace pentru construire și dacă trebuie chiar exemple cetățenilor. Incurajările de până acum în cadrele politice sociale și financiare ale orașului sau dovedit de insuficiente. Scutirea de vamă pentru materialul de construcție, scutirea de impozit comunal pe 10 ani, scutirea de taxă de transcriere a locurilor virane pe care se construiește, cași scutirea de taxă de apă și canalizare a edificiilor noi, — toate nu au dat rezultatul dorit; am rămas în plină criză de locuințe. Dovedindu-se totodată, ca fără mijloace financiare efective și pozitive chestiunea nu se poate soluționa, prezint proiectul pentru a ajunge la capital inițial. Suma care s'ar realiza ar fi pentru orașul nostru cca 1—1 și 1/4 milion, deci puțin peste 10 lei pe cap de

locuitor. Proiectul e progresiv după camere, după chirie și după venit.

Rezultatul acțiunii nu-l așteptăm dela acest capital azi neînsemnat Ci fiind instituția înființată, ea va primi depuneri, în primul rând banii publici a comunei; dar mai ales instituția se va putea bucura de ajutorul statului și de *reescont la Banca Națională*, în care transacțiuni vedem punctul de gravitate a instituției.

Stările au ajuns la culmea insuportabilității de azi din motivul, că nu s'au luat măsuri mai grabnice. Să nu se obiectioneze iară, că se cere și de astădată sacrificiu dela pătura mai bine situată materialmente. Trebuie avut în vedere, că și un sacrificiu mai mare, adus pentru sanarea relelor sociale, în primul loc pentru delăturarea consecințelor dezastruoase a mizeriei de locuințe este — după cum spune Chamberlain deja prin anii 1886 în Londra, — *numai o mică, modestă primă de asigurare prin care cei vizați se apără contra epidemiilor și revoluțiilor sociale*, cari necesarmente ar urma, dacă lăsăm masele mari în starea de locuit animalică, în care se află azi.

Mijlocul prezentat Dvoastră sigur nu are darul ca să soluționeze chestiunea. Doar chestiunea socială peste tot nu se poate soluționa, ci prin o politică socială prevăzătoare și conștientă se poate înlocui un rău mai mare prin unul mai mic.

Cluj, la 8 Noembrie 1922.

Dr. E. Dandea.

Taxa pentru schimbarea proprietarului.

(Taxa de transcriere pentru imobile)

În ședința din 11 Noiembrie a. c. a comisiei administrative orășenească un domn membru al acestei corporațiuni s'a exprimat — de și numai în treacăt — că taxa de transcriere nu ar fi motivată în deajuns

Să ne fie îngăduit ca să facem din acest prilej unele reflexiuni. În orașul nostru taxa de transcriere se incasează încă din timpul regimului maghiar. Ea a fost urcată de actuala administrație, iar la propunerea subsemnatului cea de 7 1/2 % a taxei s'au redus la 3 % pentru funcționarii publici. Reducerea se poate acorda numai pentru un singur caz la aceeași persoană și numai la prețul de cumpărare sub 200.000 Lei. Măsura aceasta s'a văzut motivată cu considerațiunile sociale și materiale în cari se află azi funcționarii.

Indreptățirea principiară a taxei de transcriere o motivează știința economică prin apărarea de drept care o asigură comunitatea, și care scut este conditio sine qua non pentru acest act juridic; asemenea colaborează la actul schimbării proprietarului factorii publici fără cari un atare act cu valoare de drept nu se poate face. Apoi taxa aceasta e de interes general, căci rezultatul ei financiar, care e însemnat, reduce impozitul suplimentar al comunei. Ea se și introduce

Dela Autor. Industrială de I. instanță a orașului
cu municipiu Cluj.

Nr. 3725—92.

Au. Ind.

Incunoștințare.

„Archimedes” fabrică de balanță și greutate în Cluj, Calea Victoriei Nr. 93 cu data de 27 Noiembrie 1922 a înaintat cerere pentru concesiune de stabiliment industrial: turnătorie de fier și fabrică de măsuri și greutate care se va instala pe intravilanul din str. G. Poetaș Nr. 19—21.

Nr. 3726—1922.

Aut. Ind.

„Costum” I. W. Mautner s. a. în Cluj, cu data de 27 Noiembrie 1922 a înaintat cerere pentru concesiune de stabiliment industrial: fabrică pentru confecționarea vestimentelor care se va instala pe intravilanul din str. Căramizărilor.

Nr. 750—1922.

Aut. Ind.

Inginer Teodor Hoffman domiciliat în Cluj, Str. Regina Maria Nr. 38 cu data de 28 Noiembrie 1922 a înaintat cerere pentru concesiune de stabiliment industrial: construcții de moară și atelier de reparații care se va instala pe intravilanul din Str. Dorobanților 20.

Conform dispozițiilor cuprinse în § 27 al art. de lege XVII din 1884 și Ordonanța Nr. 5224—1920 Ministrului român al industriei și comerțului, se face atenție, celor pe cari îi privește că, planurile referitoare sunt expuse spre vedere generală în biroul Autorității Industriale de I. instanță (Primărie, camera Nr. 15—16) în orele oficinase până la 10 Dec. 1922 și că, eventualele excepții la concesiunarea acestor întreprinderi se pot face verbal și în scris la subsemnatul și nu până la ziua peritratării, care se fixează pe ziua de 11 Decembrie 1922 orele 4 p.m. or la peritratare înaintea Comisiunii esm-se la fața locului.

Cluj, 28 Nov. 1922.

Varga
șeful aut. ind.

mai în toate țările din Apus, tot în forma care o are la noi: adică paralel pentru stat și comună. Dacă d. e în Franța și Belgia taxa comunală e mult mai redusă ca la noi, faptul îl putem ușor înțelege, când știm că taxa către stat e acolo singură 10% din valoarea imobilului.

Mulți dintre cei mai serioși reprezentanți ai politicii sociale văd în taxa de transcriere un mijloc eficace pentru reducerea speculațiunii cu imobile, care are urmări așa nefaste asupra stării edilitare so-

ciale a comunelor. Teoria s'a devedit în viață. În Belgia, unde statul ia ca taxă 10% din valoarea totală a imobilului, speculațiunea cu terenuri nu a luat proporții însemnate, și se poate mulțumi în parte chiar acestui fapt, că acolo prevalează chiar și azi casele pentru o familie, cu toate că e unul dintre cele mai industriale state. În Anglia asemenea s'a împiedecă speculațiunea cu terenuri prin un impozit, anume cu „betterment“-ul. Dar de acesta ne ocupăm în unul din nr-ii viitori. Dr. E. A. Dandea

PARTEA OFICIALĂ

Publicațiune de concurs.

Comitetul executiv pentru statua Avram Iancu, publică concurs pentru procurarea planului și modelului de gips a statuei AVRAM IANCU; care se va ridica în Cluj, cu ocaziunea comemorării centenarului nașterii eroului.

Programul și condițiunile sunt următoarele:

I. Program.

1. Să se facă proiectul unei statuii equestre care să reprezinte caracteristic pe Avram Iancu din anii 1848—49 după tablouri și tradiție. Dimenziunile statuei să fie așa, încât privită din orice loc potrivește împrejurimii să apară cu ceva mai mare ca mărimea naturală. Eventualele figuri secundare ori relieuri să caracterizeze spiritul românesc și epoca deșteptării naționale dela 1848—49.

Proiectul va fi la scara 1:10.

2. Locul, unde e a se proiecta statua, e piața Cuza Vodă în fața Teatrului Național, înaintea catedralei greco-orientale române, plănuită acolo.

Planul locului stă la dispoziție.

3. **Spesele statuei nu pot trece peste 2,000,000 (două milioane) lei**, referitor la spese e a se acorda un preliminar exact și detaliat.

II. Condițiuni.

1. Concursul e internațional; se face cu plic închis, provăzută cu motto.

2. Sunt satorite trei premii: de 40.000, 20.000 și 15.000 lei, cari se vor estrada celor trei concurenți, a căror proiecte se vor afla mai bune și demne pentru a li se decerna premiile.

3. **Termenul concursului e 1 Septembrie 1923.** Proiectele înaintate se vor pune 30 zile la vedere publică în Cluj, și cel mai mult 10 zile după acest timp va decide juriul.

4. Juriul va avea 11 membrii cari își aleg președintele și secretarul din sânul lor. **Comitetul executiv** va delega 4 membrii **Universitatea din Cluj**, **Ministerul Cultelor și artelor** și **Asociațiunea** câte un membru, **consiliul orașului Cluj** 2 membrii, iar **comitetul executiv** își rezervă dreptul de a invita ca membrii ai juriului 2 sculptori din țară sau străinătate

5. Executarea oricărui proiect premiat se asigură numai în cazul, când aceasta o va decide comitetul executiv, după ascultarea propunerii juriului, în caz contrar se susține libertatea deplină pentru a purcede cum va afla comitetul executiv mai bine. Oferentul este obligat a lua asupra sa executarea întregii lucrări pentru suma din preliminarul său de spese. **Comitetul** își rezervă dreptul de a pune la dispoziție unele materiale necesare, contra costului lor din preliminar.

6. Operile premiate trec în proprietatea orașului Cluj, însă fără violarea proprietății spirituale.

7. **Comitetul** își rezervă dreptul, ca ori care dintre operile nepremiate să le poată cumpăra cu suma de 10.000 lei.

Se invită cei interesați, ca lucrările lor de concurs să le înainteze în termenul susprecizat la secretariatul comitetului executiv (Cluj, str. Cogălniceanu Nr. 4 et. I).

Planul spațiului designat pentru ridicarea statuei, pe care e precizată înălțimea edificiilor din aceea piață stă gratuit la dispoziția concurenților la biroul susamintit, de unde se dau la cerere verbală sau în scris ori ce deslușiri în legătură cu statua aceasta. Tot acolo se poate vedea modelul tabloului despre distribuția speselor, care trebuie alăturat la plan.

Din ședința **Comitetului executiv** pentru statua Avram Iancu în Cluj, ținută la 28 Octombrie 1922.

Secretar general:

Dandea,
consilier orășănesc.

Președinte:

N. Petala,
general de divizie.

Consiliul orașului Cluj

Nr. 20617—922 cons.

Aviz.

Consiliul orășănesc în ședința sa din 14 l. c. a hotărât să ceară dela Min. de Interne aprobarea din nou a taxei redusă la 1/2 % asupra valorii mărfurilor ce intră și ies din oraș.

Cluj, la 22 Noembrie 1922.

Primar:

Dr. I. Pop

Domnule Primar,

Din lucrările ce ni s'au înaintat de către prefecturi, primării și organele de inspecțiune ale acestui Minister, am constatat, că mare parte din județe și comune n'au nici o regulă stabilită în ce privește ordonanțarea cheltuelilor pentru misiuni sau transporturi ale funcționarilor, așa că aceste autorități au abuzat de fondurile ce au la dispoziție pentru asemenea cheltueli, ordonanțând sume apreciabile, fără nici o normă, sub formă de diurne.

Pentru a se pune capăt acestei situațiuni, vă rog să luați măsuri, ca funcționarilor de ori ce grad, cari n'au diurne fixe pentru transporturi, și cari vor primi delegațiuni, ca să se deplăseze dela reședința lor în interes strict de serviciu să li se plătească dela articolul bugetar respectiv, *costul transportului cu trenul* sau cu trăsura, dacă nu există căi ferate până la localitatea unde se transportă, iar ca indemnitate de întreținere zilnică, sumele cari se plătesc și de Stat funcționarilor săi (Stabilite de Consiliul de Miniștrii prin jurnalul No 3987—921) și cari sunt următoarele:

Pentru personalul inferior de serviciu lei 30 pe zi	
specialitate „ 40 „ „	
Funcționarilor cu salariu de bază	
până la 800 lei lunar „ 50 „ „	
Funcționarilor cu salariu de bază	
dela 801 până la 1300 lei lunar „ 75 „ „	
Funcționarilor cu salariu de bază	
dela 1301 până la 1850 lei lunar „ 100 „ „	
Funcționarilor cu salariu de bază	
peste 1850 lei lunar „ 125 „ „	

În aceste indemnități zilnice intră: hrana, locuința și transporturile cu trăsura dela gară în oraș și viceversa cum și în oraș.

Veți binevoi a cunoaște că nu admitem nici o excepție și că pentru sumele ce vom constata că s'au plătit în plus contra dispozițiilor acestui ordin, le vom imputa ordonanțatorilor.

București, 30 Octomvrie 1922.

P. Ministru:

Franasovici

Director General:

Const. Popescu

Nr. 3409—1922

aut. ind.

A v i z.

Ministerul ind. și Comerțului Inspectoratul gen. adm. prin Ord. Nr. 51.617 din 20 Octomvrie a. c. a aprobat numirea de hornari pentru dist. V. horn. a lui Mihaiu Darida, iar pentru distr. VII. horn. a lui Vasiliu Toll, având de ași începe activitatea cu 1 Noemvrie 1922.

Cluj, la 30 Octomvrie 1922.

Varga

șeful aut. ind. de l. inst

Publicație de licitație

Vă aducem la cunoștință, că se va vinde în ziua de 7 Decemvrie 1922 la ora 9 a. m. prin licitație publică din Măreștea Centrală, Calea Traian Nr. 19, următoarele obiecte și cu următoarele prețuri de strigare:

1 trăsură galbenă familiară pentru	
4 persoane	Lei 1500.—
1 trăsură neagră familiară	„ 800.—
1 trăsură neagră cu cober pentru	
2 persoane	„ 1500.—
1 trăsură de povoară milit. germană	„ 600.—
1 trăsură de povoară, mare	„ 1000.—
5 trăsuri de povoară, mici	„ 1000.—
1 trăsură de povoară camionetă	„ 2000.—
5 buc. mășini de secerat à L. 2000	„ 10.000.—
10 vagonete pentru exploatare în	
industriale (păduri)	„ 7000.—
10 măji fier vechi	„ —.—

Cluj, la 6 Noemvrie 1922.

Administrația Economică.

Nr. 3694—1922.

Anr. ind.

Incunoștințare.

Societatea an. „Calcit“ din Cluj, str. Gen. Drăgălina Nr. 9 cu data de 24 Novembre 1922 a înaintat cerere pentru concesiune de stabiliment industrial: depozit de var și tăietorie de lemne ce se va instala pe intravilanul din str. Gen. Drăgălina Nr. 9,

Conform dispozițiilor cuprinse în § 27 al art. de legee XVII. din 1884 și Ordonanța Nr. 5224—1920 Ministrului român al industriei și comerțului, se fac atenții, cei pe cari îi privește că, planurile referitoare sunt expuse spre vedere generală în biroul Autorității industriale de l. instanță (Primărie Camera Nr. 15—16) în orele oficioase până la 8 Dec. 1922 și că, eventualele excepțiuni contra concesiunii acestei întreprinderi se pot face verbal ori în scris la subsemnatul oficiu până la ziua pertractării, care se fixează pe ziua de 9 Decembrie 1922 orele 4 p. m. ori la pertractare înaintea Comisiunii esmise la fața locului.

Cluj. 24 Nov. 1922

Varga

șeful aut. ind.

Știri dela oraș.

Consulatul austriac din Cluj și'a început activitatea. Biroul se află în str. l. Maniu No. 2 et. l. ușa 1. Oarele oficioase se țin în zilele de lucru dela 1/210—12 a. m.

DI ministru de război în urma intervenției personale făcute de DI primar și consilierul financiar a ordonanțat orașului 140.000. drept chirie pentru casarmele orașului.

DI Prefect Dr. Petre Meteușin 22 Noembrie a. c. a urgitat la București rezolvirea mai multor chestiuni urgente, între altele a obținut și plățirea sporului funcționarilor orașanești, de către Stat.

Exarândarea uzinei electrice. La concursul publicat pentru exarândare au sosit trei oferte, însă două s'au retras; așa a rămas ca singur oferent actualul arendator, firma „Ganz“. Ofertul este foarte avantajos. Asigură orașului 88% din venitul curat, și un venit minim de 600.000 L. Curentul necesar pentru edificiile orașului, luminația publică și teatre îl ofere gratuit, asemenea asigură un preț foarte convenabil pentru forța motrică necesară întreprinderilor orașanești și tramvaiului. Singura problemă dificilă, naționalizarea întreprinderii încă s'a rezolvat — la intervenția D-lui prefect Dr. P. Meteuș și D-lui primar Dr. I. Pop — în modul cel mai norocos. Anume 45% din acțiuni le va primi firma „Ganz“, iar 55% se vor distribui prin oraș. După planul de până acum se vor preda 45% din acțiuni societăților de electricitate române, iar restul de 10% va rămânea orașului, care va ținea astfel în mână sa echilibrul între cele două grupe. Noul contract se încheie pe 10 ani și asigură un avantaj de circa 6.700.000 Lei anual față de cel vechiu: pe lângă aceea e asigurată imediată amplificare a uzinei electrice și începerea lucrărilor pentru tramvai pe Iulie 1923 și continuitatea conducerii.

La cererea pentru revenire asupra exproprierii averilor orașului — care a fost prezentată de Dl. deputat Dr. G. Tripone — Dl. ministru de agricultură a promis o rezolvare favorabilă.

Comitetul pentru statua Avram Iancu a ținut la 23 I. c. o ședință în care s'a hotărât escrierea Concursului pentru statuă și aranjarea unui festival la Teatrul Național, Duminecă, în 3 Decembrie a. c. la orele 15. La festival va lua parte corul conservatorului sub conducerea D-lui director Dima; Dl. prof. Dr. I. Lupuș va ținea o conferință, iar artiștii dela Oper și Teatrul Național vor face restul programului.

În 1 Decembrie expirând termenul înaintării proiectului de buget din partea secțiilor, compunerea bugetului pe exercițiul viitor este în curs.

Executarea lucrărilor pentru o statistică socială au început.

La numărul de anul nou al „Administrației“ se va da ca supliment index detaliat pentru conținutul din întregul an 1922.

Orașul a făcut o nouă intervenție pentru concesionarea gazului metan.

Primim spre publicare. Societatea anonimă română de asigurări *Prevederea* nefiind în cartel, este prin tarifele ei reduse în pozițiune de a face orice asigurări în orice ramură în condițiuni mai avantajoase ca orice altă societate de asigurare. Pentru orice cerere și informațiune a se adresa: „Prevederea“ Cluj, strada Baba Novac 9/a, la Reprezentanța Generală.

Începând din 7 Noembrie c., „Argus“, apare zilnic în cel puțin șase pagini, dintre cari una va cuprinde partea informativă a ziarului și în limba germană.

„Argus“ se vinde cu prețul de doi (2) lei exempl.

PIRELLI BERNER & Co. S.A.

FABRICA DE PIELARIE CLUJ

este cea mai mare și mai modernă instalație pt. fabricarea mărfurilor de pielărie. Produsele ei concurează cu cele mai bune și mai ieftine produse străine.

FABRICA DE PIELARIE, ÎNCĂLZĂMÎNTE ȘI CARULE DE TRANSPORT

Sucursale și reprezentanții în toate orașele mai însemnate din țară

MAKKAY fémárugyár, Cluj
STRADA GH. BARIȚIU No. 16
TELEFON No. 807.
Sürgönycim: „ALUMINIUMGYÁR“

BAIA ELISABETA FÜRDŐ

Proprietar: Ludovic HELLMANN

STR. CĂLUGĂRIȚELOR 1.

Deschisă dela orele 6 a. m. până la 7 p. m.

SIOVITS

TELEFON 381.

PICTOR DE FIRME

C I M F E S T Ő

Strada N. Iorga, colț cu Strada Corcheș

BUTOR ebédli és hálózobák stb. OLCSÓ ÁRBAN

FISCHER ALBERT ÉS Co.

butorraktár, asztalos és kárpitós-műhely
Cluj, Calea Regele Ferdinand 61.

ELIAN

Mare depozit de vinuri, fabrică de spirit, rom, cognac, siropuri și licheururi.

Fermă - model

rideric Cell și Fii

Grupa Dr. Wilhelm Czell

ABRICĂ E BERE, licheururi și rom, depozit de spir
vânzare de vinuri în engros

CLUJ, Str. Mănăsturului No. 4-6.

BANCA ARDELEANA ȘI CASĂ DE ECONOMIE

SOCIETATE ANONIMĂ

CLUJ, PIATA UNIRII 32. (CLADIRE PROPRIE).

FONDATA IN 1894. — SUCURSALA LA TURDA.

Efectuiază remiteri pentru orice piață din țară și străinătate, în condițiile cele mai favorabile. Cumpără și vinde valută străină. Depuneri se acceptă spre fructificare cu dobânzile cele mai mari, și se plătesc ori-când fără prealabilă denunțare. Impozitele asupra capitalului se plătesc de către bancă

UZINA ELECTRICA A ORASULUI SUB CONDUCEREA SOC.

G A N Z

FÉLE VILLAMOSSÁGI RÉSZV.-T.

CLUJ, CALEA REGELE FERDINAND 30. (PALATUL SZÉNELY)

TELEFON 403.

EX ECUT

instalații electrice și transmisiuni de curent. La comandă efectuează instalații de motoare electrice. Lămpi și materiale pentru instalații permanente 000 în depozit. 000

ELVÁLLAL

elektromos világítási és erőátviteli berendezéseket. Izzólámpák, izzólámpa szénpálcák, szerelési anyagok és kisebb motorok állandóan raktáron. Költségvetéseket és felvilágosításokat díjtalanul 000000 nyújt 000000

Vadász & Co.

Intreprindere pentru instalațiuni moderne de electricitate și apă

Strada Universității No. 2. - Telefon 2-14.

Hölgyek figyelmébe!

Kitűnő onduláció és hajfestészet csak a ban. Fejmosás. Manikűrözés. Modern hajmunkák legszebb kivitelben, méltányos árak mellett készülnek. 0 0 0 0

SALON D PARIS
C L U J
CALEA VICTORIEI 2.
(Kossuth-u.)

CIASORNICAR ȘI BIJUTIER :: ORÁS ÉS ÉRSZERÉSZ

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Nagy raktár órák, ékszerek, arany-, ezüst-árak és disztárgyakban. Ékszerek, tört ezüst, aranyárak legmagasabb árban beváltatnak. CLUJ-KOLOZSVÁR, Calea Regele Ferdinand 27. (Vesselényi-u.) Vis-à-vis dela POȘTA MARE. (A főpostával szemben).

RABITS

RECLAMA e sufletul comerțului!

BITUMUL MATITZA SOC. ANON.

Capital social Lei 6.000.000

CENTRALA BUCUREȘTI

Filiala CLUJ, Calea Regele Ferdinand No. 55. I.

TELEFON 10-09.

Execută tot felul de lucrări în legătură cu produsele BITUMULUI, ca asfaltare izolație la case, acoperișe din ciment de lemn (Holzzement) etc. etc.

* Material totdeauna la magazie. *

C L U J

PIAȚA UNIRII No. 4.

Sucurs. și reprezentante în România: — București, Arad, Oradea-Mare, Satu-M. Cernăuți, Brașov, Sibiu, Dej, Bistrița, Sigh. Marmăției, Tg. Mureș, Timișoara, Medias.

CAROL LASSEN

CASĂ INTERNAȚIONALĂ DE SPEDIȚIUNI ȘI TRANSPORTURI

SUCURSALE PROPRII ÎN STRĂINĂTATE:

Berlin, Hamburg, Bremen, Lübeck, Stettin, Danzig, Emden, Flensburg, Leipzig, Dresden, Chemnitz, Breslau, Proskau, Aachen, Köln a. Rh., Frankfurt a. M., Kaiserlautern, Mannheim, Ludwigshafen, Worms, Karlsruhe, Pforzheim, Freiburg, i. Br. Schramberg, Schwenningen a. N., Stuttgart, Heilbronn a. N. Nürnberg, Ulm, Regensburg, Passau, Salzburg, Wien, Lissabon, Reval, Rotterdam, Stockholm, Gothenburg, Christiania, Copenhagen, Esbjerg.

C L U J

PIAȚA UNIRII No. 4.

Transporturi în vagoane complete și colective, vămuri și reclamațiuni 000 de fracte. 000